

SKILTEDESIGN

Designmanual

– Skilte design for kulturarv i Danmark

Nationalt skilteprogram for Danmarks kulturarv	3
Anvendelse af skilteprogram udviklet til Danmarks oldtid i landskabet	4

Grundelementer

Kronen sikrer genkendelig og troværdighed ..	6
Bort, skabelon	7
Bort og logo i skabelon	8
Bort, farve	9
Eksempler på bort-grafik	10
Farvepalet	11
Typografi	12

Kort

Symboler	14
Miljøkort	15
Hovedkort	16

Illustrationer

Grafiske illustrationer	17
Rekonstruktionstegninger	18
Dramatiserede tegninger	19
Fotos	20
Krav til digitalt materiale	21

Velkomstschild

Intro	22
Skiltenes grid	23
Skilt 1 – Lokalitet	24
Skilt 2 – Dramatisering	25
Skilt 3 – Titel, frise og hovedkort	26
Skilt 3 – Tidslinie	27

Fleksibelt skilt

Fleksibelt skilt	28
------------------------	----

Folder

Folder (M65)	30
Folderens grid	31

Skilte- og standermateriale	32
-----------------------------------	----

Produktion og montage	33
-----------------------------	----

Opstilling	34
------------------	----

Kontakt	35
---------------	----

Nationalt skilteprogram for Danmarks kulturarv

Nærværende skilteprogram er resultatet af en intensiv udviklingsproces mellem Kulturstyrelsen, Center for Kulturarv og Arkitektur og Bysted A/S. Formålet har været at skabe en sammenhængende, inspirerende og synlig markør for og formidling af kulturarvssteder i Danmark. Skilteprogrammet skal favne den væsentligste nationale kulturarv, og fungere som visuel og kommunikativ ledetråd mellem meget forskelligartede nationale monumenter – fra den fjerne fortid til nutidens industriminder.

Enkelt, tidløst standerdesign – med et twist

I arbejdet med skilteprogrammet er der lagt særlig vægt på værdierne: troværdighed,

enkelthed og soliditet. Selve skiltestanderne skal fungere som tydelige markører i landskabet, men uden at tage opmærksomheden fra selve monumenterne. Samtidig skal designet både have en lang levetid, men også gerne pirre nysgerrigheden hos den besøgende. Resultatet er blevet et enkelt, tidløst design af selve standerne i gråt, pulverlakeret aluminium, og et fleksibelt skiltebakke-system med let udskiftelige og hærværkssikrede skilteplader. Der er udviklet følgende elementer:

- Høj skiltestander
- Lav, skrå skiltestander
- Vejvisningsstander
- Skiltebakke
- Skilteplade

Levende formidling til en bred målgruppe

Hovedmålgruppen for skilteprogrammet er identificeret som ”en besøgende uden særlige forudsætninger”. Denne målgruppe stiller særlige krav til formidlingen. Imødekomme, relevant, let tilgængelig, grafisk og med flere indgange var nogle af nøgleordene for udviklingsprocessen. Resultatet er blevet et skilteplade-design, som giver den besøgende en ekstra oplevelse, og sætter selve kulturarvsmonumentet i perspektiv – både i forhold til samtiden, nutiden og fremtiden. Det sker bl.a. gennem udstrakt brug af billeder, kort, tidslinjer og dramatiserede illustrationer. Samtidig tilgodeses besøgende med historisk viden også gennem overraskende fakta og henvisninger til yderligere oplysninger på internettet.

Anvendelse af skilteprogram udviklet til Danmarks oldtid i landskabet

Skilteprogrammet er udviklet i tæt sammenhæng med de oprindeligt udpegede lokaliteter af særlig national værdi som udgør projekt Danmarks Oldtid i Landskabet (DOIL). Imidlertid har der vist sig interesse fra private lods ejere, museer, kommuner m.v. om tilladelse til anvendelse af skiltekonceptet ved andre fortidsminder i landskabet.

Alle, der ønsker at formidle lokaliteter fra Danmarks oldtid må bruge skiltekonceptet og dermed få del i den nationalt genkendelige skabelon og kvalitetsmæssige signal værdi. Kulturstyrelsen, Center for Kulturarv og Arkitektur kan dog ikke bidrage til finansieringen i disse tilfælde.

Forudsætningerne er:

- At skiltekonceptet bruges i sin helhed og ikke sammenstykkedes med andre elementer, så helhedsindtrykket ødelægges. Skilte, layout og tekst skal følge skiltemanualen
- At tekster og andet indhold skal udarbejdes af eller under supervision fra faguddannet person enten fra det ansvarlige museum eller fra Kulturstyrelsen, Center for Kulturarv og Arkitektur.

- At Kulturstyrelsen, Center for Kulturarv og Arkitektur godkender tekst, illustrationer og layout inden trykning for at sikre den overordnede linje i programmet.
- At kronemærket ikke anvendes (kronemærket signalerer, at lokaliteten er én af de 100 udvalgte fortidsminder under projekt Danmarks Oldtid i Landskabet)

Principperne bag skiltekonceptet

Skiltekonceptet er netop udviklet som et koncept og ikke "kun" et design. Det er udviklet i samarbejde med Bysted A/S med henblik på at samtænke kommunikation og design bedst muligt. En vigtig del af konceptet er ikke bare design, layout mv., men også det, at skiltet fokuserer 100 % på brugeren. Indholdet (og den sparsomme plads) skal først og fremmest tilgodese gæstens behov. Når gæsten ankommer til fortidsmindet, skal han/hun derfor have adgang til information og fortællinger, som er interessante og relevante for oplevelsen af lokaliteten og fortidsmindet. Det formål mener vi ikke, at logo'er opfylder.

Der er en lang række eksempler på, at en markant plads på skiltene optages af mange og ofte

meget forskelligt designede logo'er. Vores opfattelse er, at det kun forvirrer den besøgende og desuden ofte skæmmes skiltets informative indhold af opsat tekst, tegninger, foto'es mm. Vi forstår selvfølgelig, at der kan være behov for at synliggøre og kommunikere, hvem der er initiativtager til og hvem, der har ansvar for fortidsmindets formidling. Vi er dog ikke sikre på, at logo'er er en velegnet måde at kommunikere dette på. Med mange interessenter bag et projekt bliver det let til en situation, hvor "mange står og råber, men ingen bliver hørt". Til gengæld har vi gode erfaringer med muligheden for at få redaktionel omtale i forbindelse med ny formidling. Mange medier er interesseret i at bringe historier om begivenheder i forbindelse med og f.eks. indvielser af fortidsminder. Det er de, fordi fortidsmindet jo meget ofte har en god historie at bidrage med og formidlingen af det anses altid for at være en god, positiv lokal historie.

Praksis:

Skilte under projekt

Danmarks Oldtid i landskabet

I nederste venstre hjørne på øverste plade på velkomstskiltet er afsat plads til kontaktoplysninger. Her fremgår ophavsinstitutionen, samt hvem, der har ansvaret for pleje. Når sidstnævnte ikke er sammenfaldende med lodsejer, angives denne separat, hvis der er tale om en offentlig lodsejer. Ved den ansvarlige for pleje angives der en kontaktadresse og telefonnummer aht. gæstens mulighed for at anmelde evt. uregelmæssigheder.

Skilte, som ikke indgår i projekt

Danmarks Oldtid i Landskabet

Den tilsvarende plads kan bruges til oplysninger om ophavsmand, plejansvarlig og evt. lodsejer. Her skal Kulturstyrelsen, Center for Kulturarv og Arkitektur naturligvis ikke nævnes men erstattes af den aktuelle ophavsinstitution.

Lokaliteter uden velkomstskilt

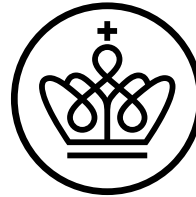
Her kan med fordel benyttes en af de små bokse nederst på skråskiltene til den samme type oplysninger som de nævnte for velkomstskiltet.

Kronen sikrer genkendelig og troværdighed

Til at skabe en samlende ramme om skilteprogrammet og samtidig udtrykke, at der er tale om en officiel og troværdig historisk formidling, er der udviklet et krone-logo med titlen "Kulturarv i Danmark".

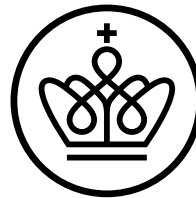
Logoet spiller på det kendte symbol for attraktioner, og rammer en balance mellem moderne design og klassisk med et twist. Som symbol er krone-logoet stærkt og sikrer, at besøgende på flere kulturarvssteder aldrig er i tvivl om afsenderen, kvaliteten og den indbyrdes sammenhæng mellem de mange forskellige lokationer.

KULTURARV I DANMARK

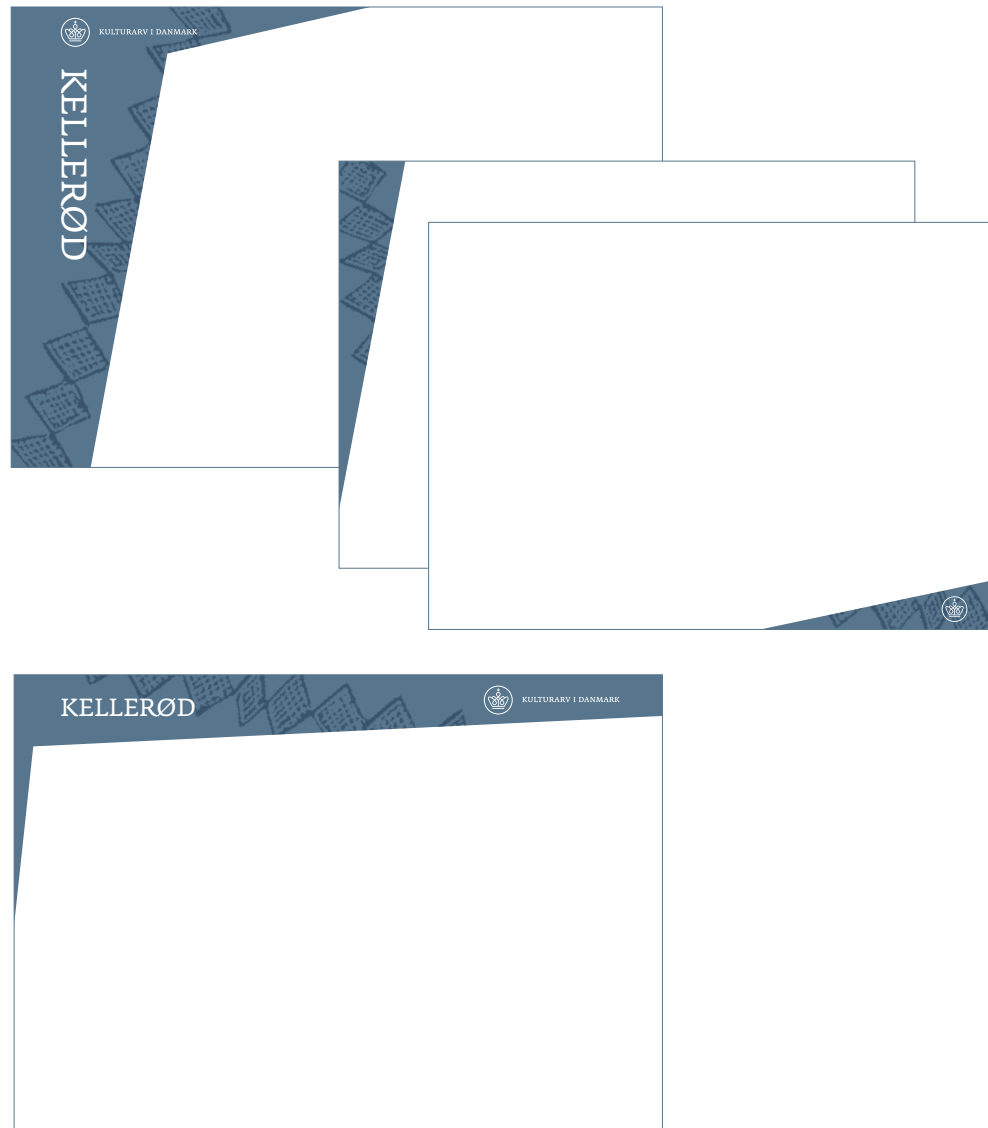
KULTURARV I DANMARK

Bort, skabelon

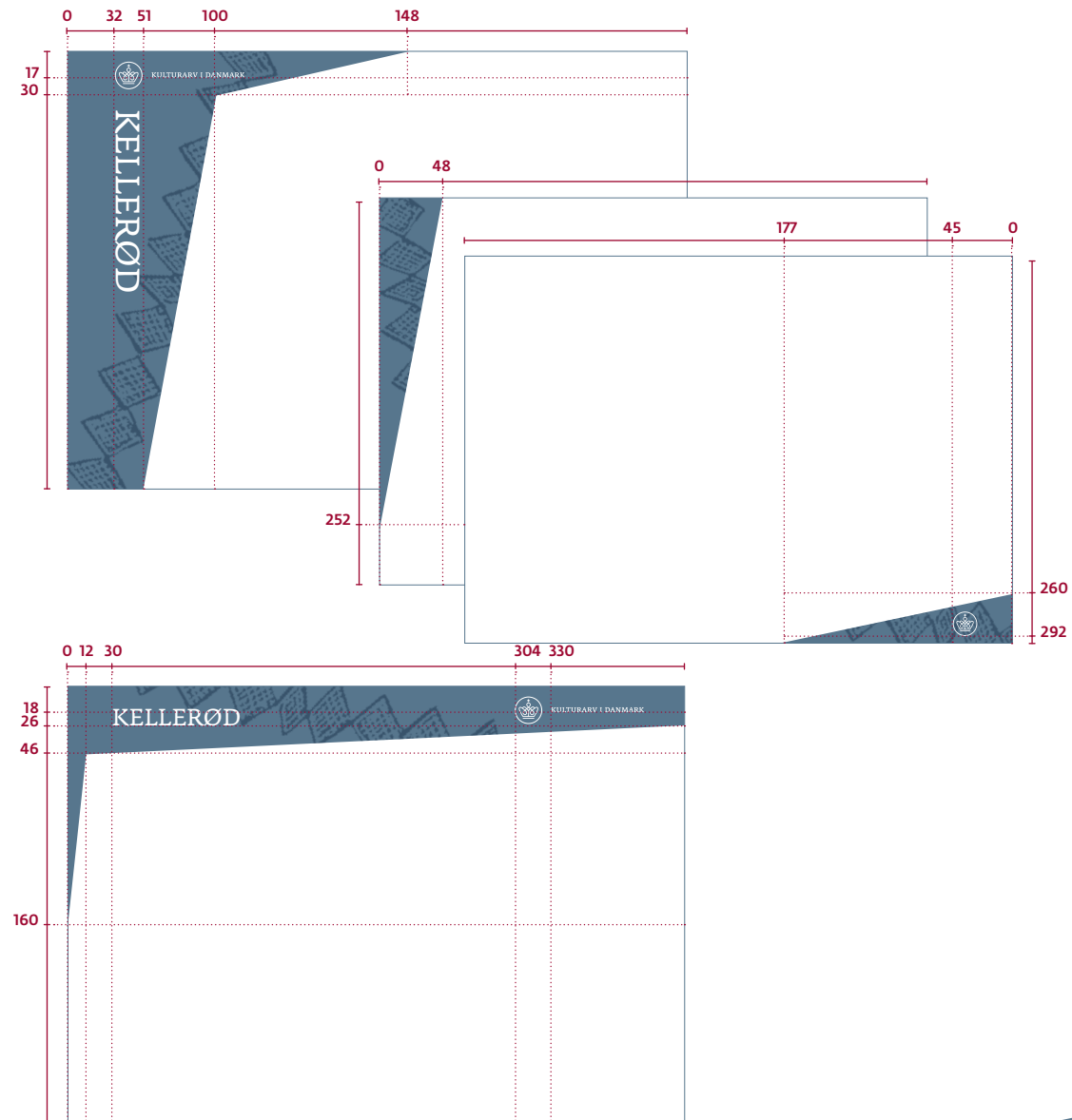
De 3 velkomstskilte skal monteres ovenpå hinanden, og borten, der tidsbestemmer dem og signalerer kulturarv i Danmark, er derfor designet som en helhed set over de 3 skilte.

På fleksskiltene optræder borten ens og med markering af lokalitet og kulturarv i Danmark på alle skilte. Borten med tidsbestemt grafik går igen fra velkomstskiltet.

Bort og logo i skabelon

Se den præcise målsætning af bort og logo for de 4 varianter her i millimeter.

Bort, farve

Bortene med skiftende bort-grafikker kan have de 5 forskellige farver, som vises her. Man kan frit vælge hvilken bortfarve, der skal anvendes til en lokation – bare det er den samme bortfarve, der anvendes på alle skilte på lokationen.

Farven vælges typisk ud fra, hvad der passer til de fysiske omgivelser, som skiltene optræder i. Farvevalget til borten vil præge farvesætningen af de øvrige designelementer (faktabokse og grafik) på skiltene.

Eksempler på bort-grafik

Tidsbestemmelse af skiltene indgår også som grafik i skiltene's borte. Grafikken er skabt af mønstre og inskriptioner fra tidsvarende fund.

Jægerstenalder

Bondestenalder

Bronzealder

Jernalder

Vikingetid

Farvepalet

Farvepaletten er sammensat af 3 neutrale bundfarver kombineret med 6 mere iøjnefaldende accentfarver.

De 3 neutrale bruges typisk på større bundflader, i de dramatiserede illustrationer, i toneforløb omkring tidslinjen og til neutrale faktabokse.

Accentfarverne bruges i borter, faktabokse, kort og grafik. Samtidig optræder én udvalgt accentfarve typisk i de dramatiserede illustrationer som et fokuspunkt.

Det er vigtigt, at afstemme brugen af accentfarverne på de enkelte skilte, så man fremhæver enkelte elementer på skiltet og nedtoner andre.

Bortfarve

Neutrale bundfarver

Klassiske accentfarver i den røde, gule, blå og grønne farveskala

*Vi har cmykdefineret Pantone 207 væsentlig anderledes end den oprindelige Pantone 207 for at opnå pantone farvens klassiske dybrøde farve på skiltene.

Typografi

Fedra Sans

Fedra Sans er en ny humanistisk groteskskrift. Den er karakterfuld uden at blive for markant og tidstypisk. Den fungerer lige godt på print som på skærm. En meget felksibel skrift. Kombineres perfekt med Fedra Serif.

Fedra Sans Light

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÆØÅ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyzæøå 123456789

Fedra Sans Book

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÆØÅ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyzæøå 123456789

Fedra Sans Normal

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÆØÅ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyzæøå 123456789

Fedra Sans Bold

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÆØÅ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyzæøå 123456789

The quick brown
fox
jumps over the lazy dog

Giam, venismodio eratinc ipsuscillan hent vel quam dit autem niat vero etuerostrud diat wis nis nibh et ad magna faccum inci ea aci ea commolorpero ea conum diam, quat. San etum quip essim nim ipis augait nullaore ming eros dolorperosto erostrud tismodo lessim aut iure conulla aute feugue volute commy nullaor sim dolore feugiam el doloreet lum-sandio con, endre eliquisi. Ulputpat in heniam dui tat

ipissed enismodit il ut aliquis nos enit laore modolor peraesto eriliquissi. Onsecte minibh eugait vendrem enismod tatem zrrilit acil ute molor si. Ommodo cor sim il ex er sim quat, sim dit lorpero commy nonse- quatin henisium vel ut lan utpat wisi ex euismolor sit lamcon henis nonsequis non er iriusto od dionsent luptatie dolore velendr eratum volorperos aci blandi- amet laor adip euisi.

Typografi

Fedra Serif

Fedra Serif er en moderne antikva, som er inspireret både af kalligrafisk håndskrift og geometrisk konstruktion. Denne kontrast skaber en spændende og karakteristisk skrift, som er markant i store størrelser og er meget letlæselig i små størrelser. Kombineres perfekt med Fedra Sans.

Fedra Serif Book

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÆØÅ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyzæøå 123456789

Fedra Serif Demi Italic

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÆØÅ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyzæøå 123456789

Fedra Serif Medium

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÆØÅ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyzæøå
123456789

Fedra Serif Bold Italic

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZÆØÅ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyzæøå 123456789

The quick brown
fox
jumps over the lazy dog

Giam, venismodio eratinc ipsuscillan hent vel quam dit autem niat vero etuerostrud diat wis nis nibh et ad magna faccum inci ea aci ea comolorpero ea conum diam, quat. San etum quip essim nim ipis augait nullaore ming eros dolorperosto erostrud tismodo lessim aut iure conulla aute feugue volute commy nullaor sim dolore feugiam el doloreet lumsandio con, endre eliquisi. Ulputpat in heniam dui tat ipissed enismodit il ut

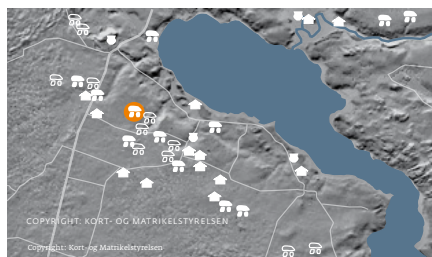
aliquis nos enit laore modolor peraesto eriliquissi. Onsecte minibh eugait vendrem enismod tatem zzrilit acil ute molor si. Ommodo cor sim il ex er sim quat, sim dit lorpero commy nonsequatin henisium vel ut lan utpat wisi ex euismolor sit lamcon henis nonsequis non er iriusto od dionsent luptatie dolore velendr eratum volorperos aci blandiamet laor adip euisi.

Symboler

Der er udviklet en række enkle symboler som bliver anvendt på miljøkortene. Beskrivelsen af de anvendte symboler placeres til højre for selve kortet.

På miljøkortene er symbolerne hvide og i tekst-beskrivelsen er de sorte. På kortet fremhæves symbolet for den specifikke lokation med en orange underliggende cirkel.

Kort over de godt 20 eksisterende (☞) og forsvundne (☞) dysse og jættestuer syd for Tystrup Sø. Grave og offersteder (☞) lå tæt op ad bondebefolkningens marker og bopladser (☞).

I området omkring Røddinge Sø har stenalderens grave ligget tæt. Kortet viser de ca. 22 eksisterende (☞) og forsvundne (☞) dysse og jættestuer i området. Grave og offersteder (☞) lå tæt op ad marker og bopladser (☞).

Nr.	Betydning	Symbol
1a	Eksisterende dysse og jættestuer	☞
1b	Forsvundet dysse eller jættestue	☞
2a	Eksisterende gravhøj	☞
2b	Forsvundet gravhøj	☞
3	Bebyggelse	☞
4	Bopladser, jægerstenalder	☞
5	Offerfund	☞
6	Offerfund	☞
7	Agre	☞
8	Fundsted, jægerstenalder	☞
9	Skattefund og møntfund	☞

Nr.	Betydning	Symbol
10	Menneskeoffer	☞
11	Forsvarsanlæg	☞
12	Veje eller broer	☞
13	Skibsfart anlæg	☞
14	Våbenoffer	☞
15	Runesten	☞
16	Helleristninger	☞
17	Offerfund	☞
18a	Eksisterende begravelser uden høj	☞
18b	Forsvundne begravelser uden høj	☞
19a	Menneskeskab dyng af østersskaller	☞
19b	Naturskabt dyng af østersskaller	☞

Adalen har været benyttet som offersted i mere end 1000 år. Kortet viser jernalderens ofre af mennesker (☞), våben (☞) og lerkar (☞) ligesom skattefund (☞), højbegravelser (☞) og bopladser (☞) fra tiden er markeret.

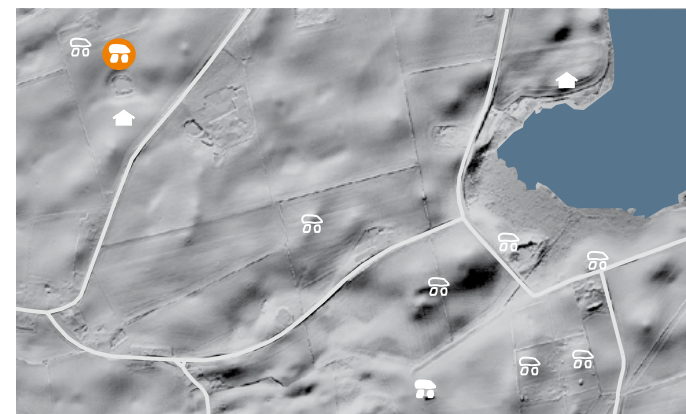
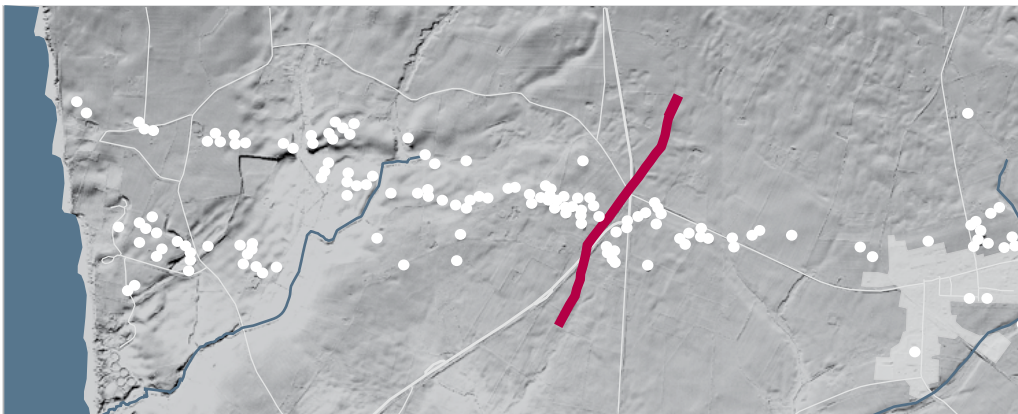

Miljøkort

Der er udviklet 2 typer miljøkort. Den ene type kort (ses til højre) er mere fladt og beskriver et geografisk landområde.

Den anden korttype har også en mere topografisk dimension for at beskrive områdets bakker, dale, vådområder m.m. i forhold til fund eller bopladser. Kortene leveres som Illustrator filer.

Kortene er farvemæssigt afdæmpede, så de ikke kæmper om opmærksomheden med de ofte farverige faktabokse og grafikker.

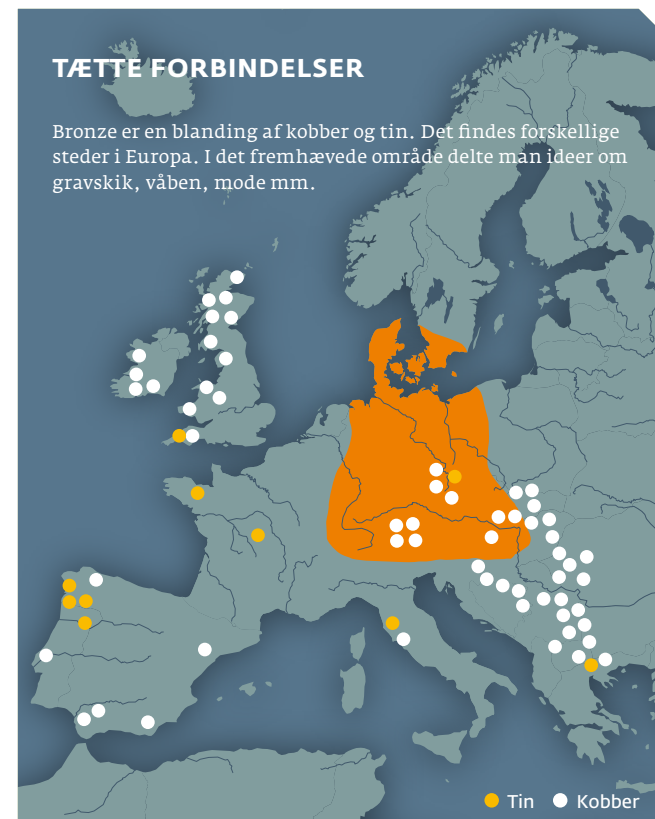
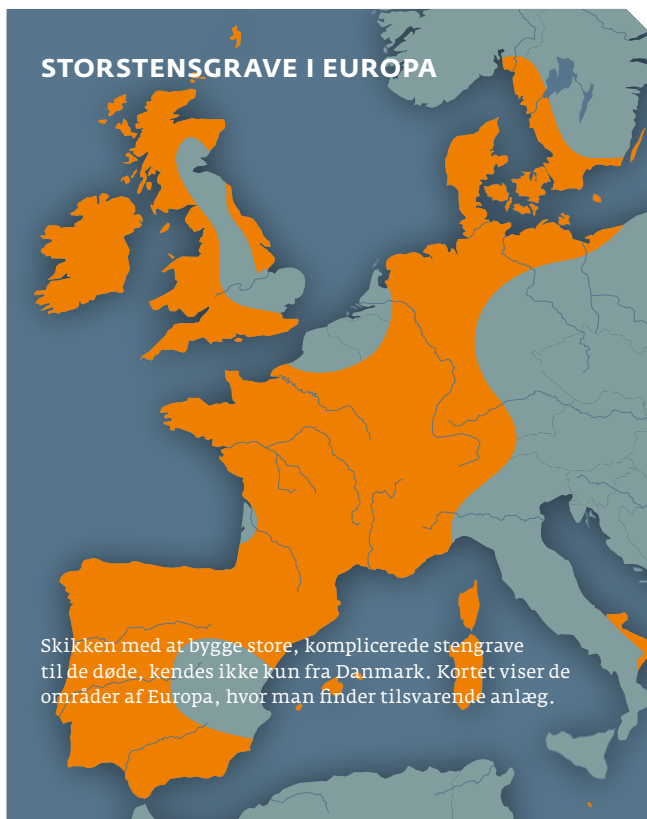

Hovedkort

Hovedkortene bruges på velkomstskiltene og er en del af den generelle information om den historiske sammenhæng for det lokale fund.

Derfor holdes kortene så enkle som muligt. Af generelle geografiske elementer er kun floderne taget med, da de havde en stor betydning for oldtidens transport og handel.

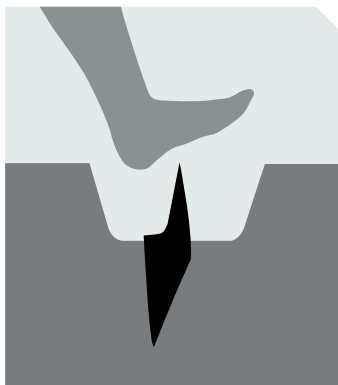
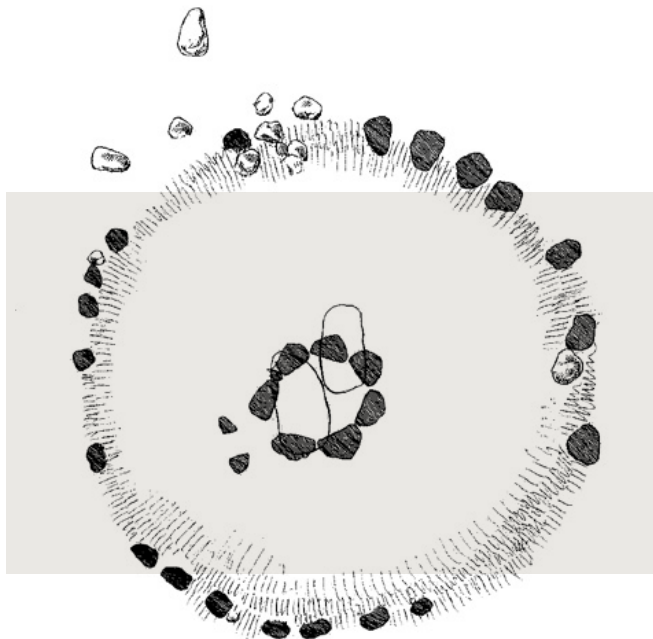
Kun farverne fra farvepaletten bruges.

Grafiske illustrationer

De grafiske illustrationer kan være enkelte tegninger kombineret med fotos eller effekter.

Vi anvender scannede sort/hvide billeder, farvelægger og kombinerer med grundmodulerne for at tilføje liv til illustrationerne.

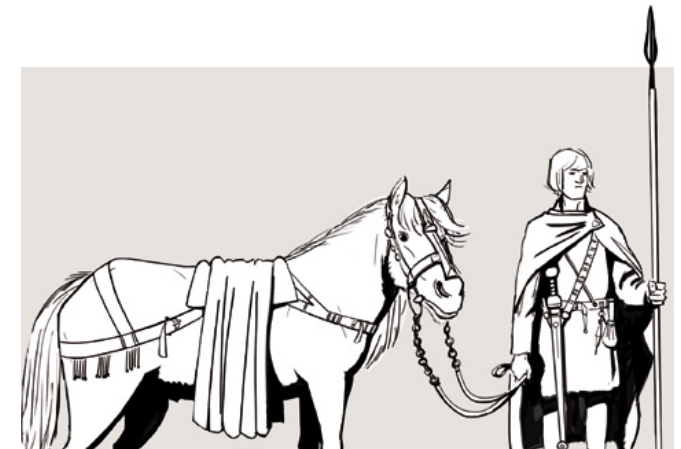
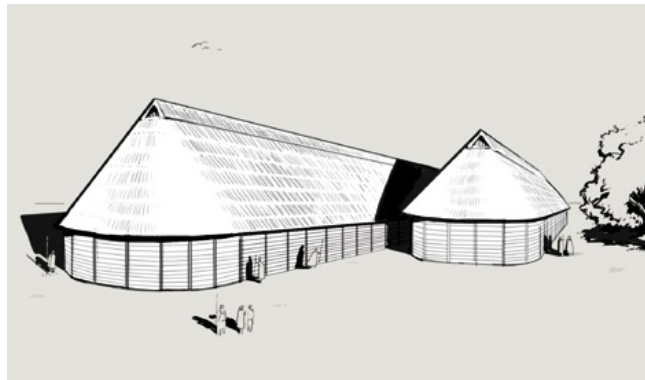
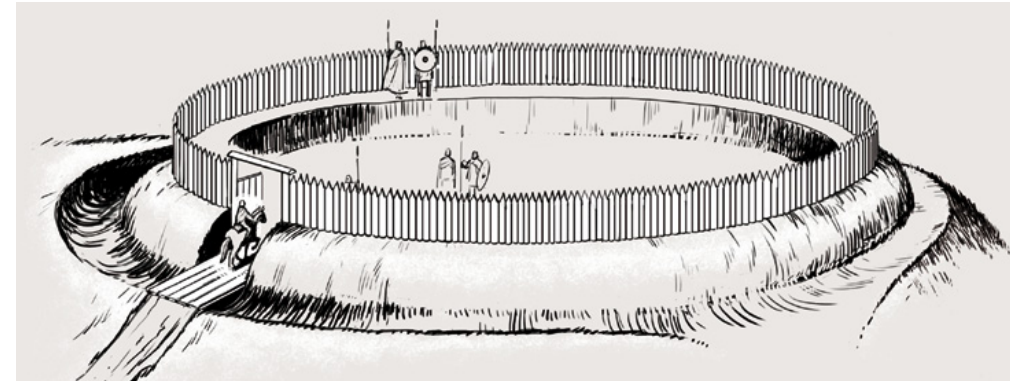
TVILLINGER, MEN IKKE ENÆGGEDE

Af grundplanen ses tydeligt, at det sydlige kammer er større og mere veludført end det nordlige. Trækket ses ved flere andre tvillingjættestuer, og vækker undren.

Rekonstruktionstegninger

Rekonstruktionstegninger bygger på faktisk viden. De skal gengive den viden man faktisk har, om hvordan enkelte fund har taget sig ud, da de var i brug.

Dramatiserede tegninger

De dramatiserede tegninger bygger på faktisk viden fortolket med en dramatisk vinkel.

De viser, hvordan man kan forestille sig lokaliteterne i en given situation. De er skabt ud fra den samlede viden, man har om en given periode og de specifikke fund, man har gjort på lokaliteten.

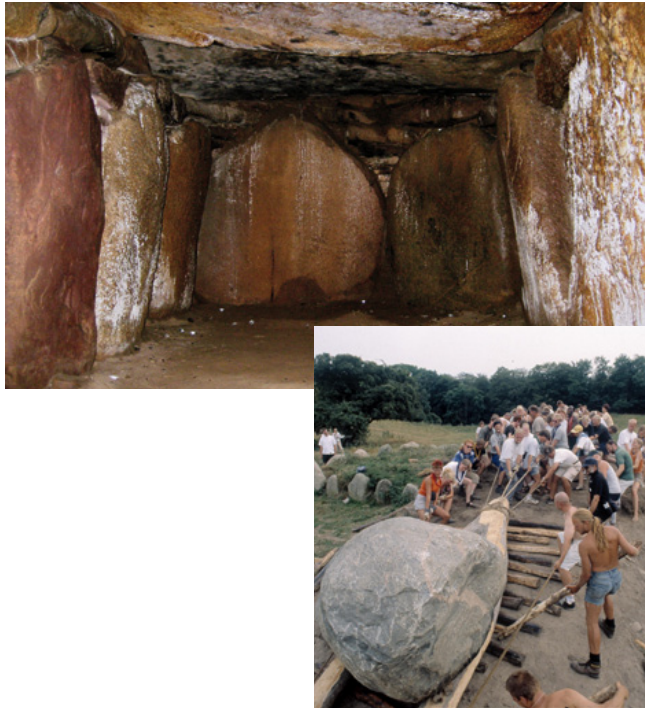

Fotos

Ifølge sagens natur er billeder, der dokumenterer Danmarks fortid, udelukkende billeder af de fund man har gjort eller konstruktioner bevaret i landskabet.

For alligevel at gøre billederne nærværende anbefaler vi f.eks. at fokusere på detaljer, der kan tale til fantasien, eller fritlægge enkelte dele af et billede og sprænge billedrammen.

Kombination af billede og fritlagte elementer eller dekorationer kan også anvendes.

Krav til digitalt materiale

Her følger specifikation af optimal opløsning og filtyper til de forskellige elementer.

Kort leveres i vector-grafik.

Foto leveres i 300 dpi for endeligt placeret materiale.

Stregtegninger er min. 900 dpi (gerne 1200 dpi) med henblik på indfarvning.

Alt materiale konverteres til CMYK.

Der trykkes efter den anbefalede farveprofil ISO Coated V2.

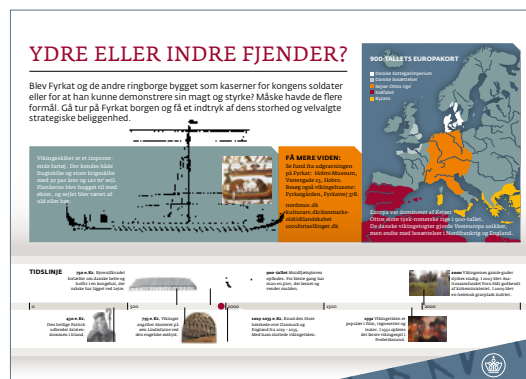
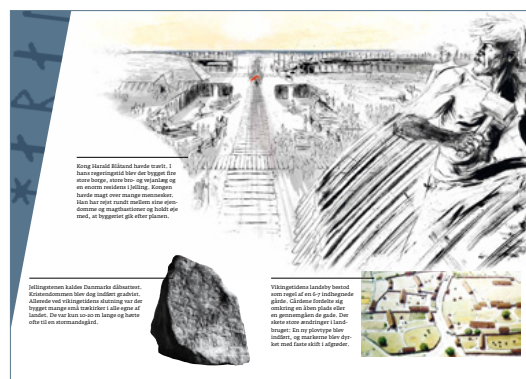
Intro

Velkomstskiltet består af 3 enkelte skilte monteret på samme stander. De 3 skilte udgør tilsammen introduktionen til lokaliteten, og placeres f.eks. på en nærliggende P-plads.

Skilt 1 fortæller på 3 sprog om lokalitetens historiske og kulturelle baggrund.

Skilt 2 dramatiserer lokaliteten og trækker forbindelse til lignende samtidige fund.

Skilt 3 viser vejen til lokaliteten og sætter fundet ind i en tidslinie med samtidige historiske begivenheder som har relevans for lokaliteten.

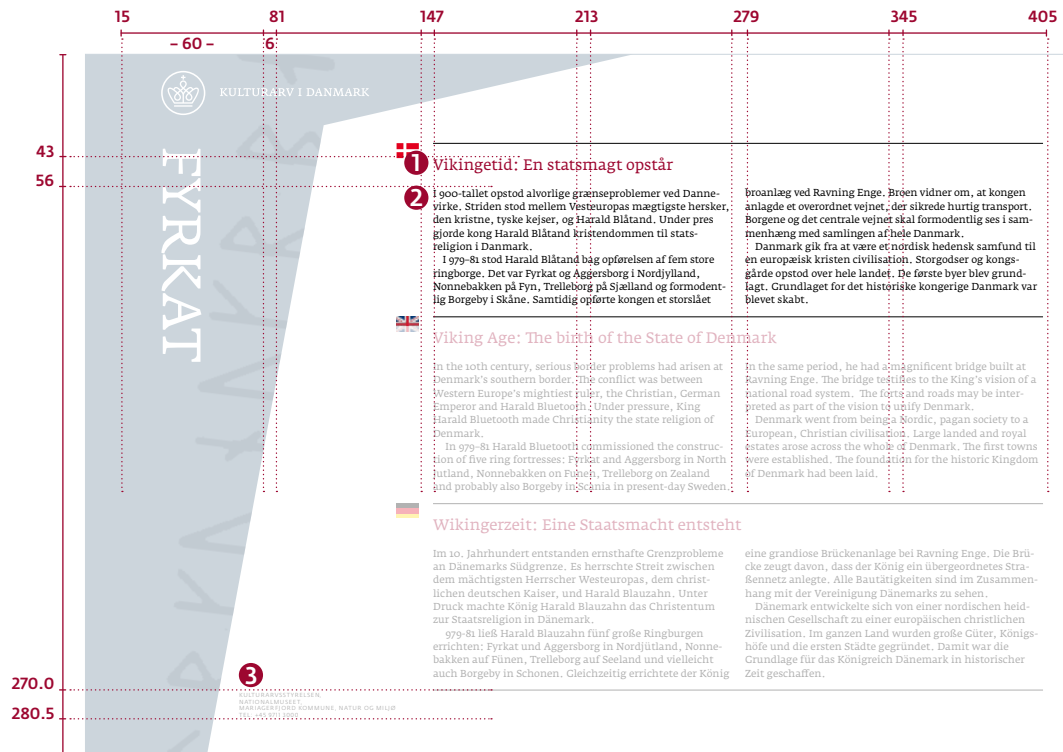

Skilt 1 – Lokalitet

- 1 Titel: Fedra Serif A Std Book 18/24 pkt.
(KUAS PMS 207_R).
- 2 Brød: Fedra Serif A Std Book 12/16 pkt.
12 pkt indrykning ved nyt afsnit.
- 3 Kontaktinfo: Fedra Serif A Std Book 7/8 pkt.
All Caps, spatieret 100.

Tekstmængde til brødtekst holdes inden for samlet ca. 3000 karakterer. Fordeles mellem de 3 sprog, så dansk og engelsk får lidt mindre plads og tysk får lidt mere. F.eks.:
Dansk 930 karakterer
Engelsk 960 karakterer
Tysk 1020 karakterer

Afstand til streger skal være mindst én linjes plads (16 pkt.), og højst 2 linjes plads (32 pkt.).

Lodrette målangivelser følger det grid, der defineres af brødtekstens skydning på 16 pkt. og med start 15 mm nede på siden.

For at kunne arbejde med små variationer har griddet markering for hver 8 pkt. svarende til en halv linjeskydning. Målene er altså ofte skæve mm mål, men går alle op i sidens linjegridd.

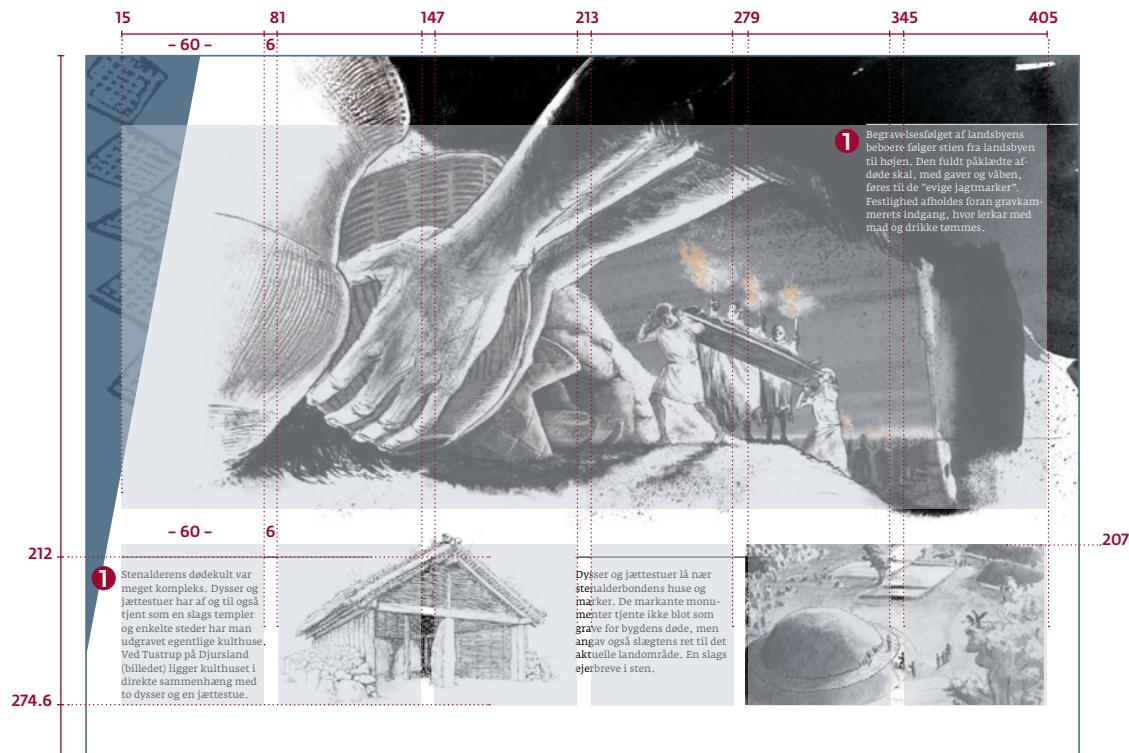
Skilt 2 – Dramatisering

- ❶ Brød: Fedra Serif A Std Book 12/16 pkt.
Hvis den dramatiserede illustration beretter det, kan billedteksten være negativ.

Billedteksten til den dramatiserede tegning kan – med respekt for billede og bort – placeres i det øverste skabelonfelt (vist med transparent blå-grå).

Den nederste del består af en frise på 6 blokke (her er blokkene vist med transparent blå). Frisen afgrænses foroven med en streg. Billeder bryder strengen med 1 linjeafstand. Teksten hænger 1 linjeafstand under strengen.

Frisens enkelte blok er 60 x 68 mm med mellemrum på 6 mm.

Skilt 3 – Titel, frise og hovedkort

- ❶ Titel: Fedra Serif A Std Book 46/48 pkt.
(KUAS PMS 207_R).
- ❷ Manchet: Fedra Sans A Std Book 20/24 pkt.
- ❸ Brød: Fedra Serif A Std Book 12/16 pkt.
Positiv eller negativ tekst.
- ❹ Overskrift: Fedra Sans A Std Bold 14/16 pkt.
All caps.
- ❺ QR kode: Placeret i boksens bund og højrekant i størrelsen 22,5 x 22,5 mm.

Titel og manchet er på dette skilt det eneste, der er specifikt for lokaliteten.

Hovedkortet øverst til højre skal sætte tidsperioden ind i en større kulturel geografisk

sammenhæng.

Den øverste frise består af 4 blokke, der kan kombineres efter behov.

Kombineres blokke med sammenhængende indhold er de rektangulære.

Et afskåret hjørne markerer nyt indhold.

Skilt 3 – Tidslinie

- 1 Kun tidsangivelsen. Fedra Serif A Std Bold 9/12 pkt. minuskeltal.
- 2 Brød: Fedra Serif A Std Book 9/12 pkt.
- 3 Overskrift: Fedra Sans A Std Bold 14/16 pkt. All caps.
- 4 Årstal i tidslinje: Fedra Sans A Std Book 14/16 pkt. minuskeltal.

Tidslinjen viser få hovedpunkter af betydning for lokalitetens fund. Begivenhederne på tidslinjen er plukket fra de seneste 6.000 år.

Den enkelte tidslinie starter, hvor de første afgørende begivenheder er vist og slutter i nutiden.

Tidslinjen er placeret i et hvidt felt, der afgrænses af lyse farvebjælker og et lyst forløb, der toner ud over siden.

Selve tidslinjen er opdelt i felter på 500 år. De er KUAS PMS 400 skiftevis 80% og 40%.

Lokalitetens tidsangivelse er markeret med en rød prik på tidslinjen.

Fleksibelt skilt

- 1 Titel: Fedra Serif A Std Book 18/24 pkt. (KUAS PMS 207_R).
- 2 Brød: Fedra Serif A Std Book 12/16 pkt. Blank linje ved nyt afsnit.

Fleksskiltene har på øverste del forklarende tekst på 3 sprog.

KLEKKENDEHØJ

Skeletter i hobetal

Der stank af lig i kammeret, fortalte udgraveren, da han i 1799 åbnede Klekkendehej. Det har dog ikke været 5000 år gammel lighugt i kammeret, men blot indehukket luft eller et dødt dyr, der lugtede. Men ved undersøgelsen blev der ganske rigtigt fundet spor af mange gravlæggelser.

Stenalderbønderne havde komplicerede ceremonier, når de døde skulle lægges i graven. Nogle steder har man fundet tegn på, at ligene blev anbragt på særlige pladser, hvor de gik i forrådnelse, inden de blev lagt i de stenbyggede kamre. I kamrene fik de deres personlige redskaber med i graven sammen med mad og drikke i smukt dekorerede lerkar.

I Klekkendehejs ene kammer kan du se en moderne rekonstruktion af en gravlæggelse, som vi forestiller os, den har set ud i stenalderen.

Scores of skeletons

The chamber reeked of corpses, recounted the man who first opened Klekkendehej in 1799. While the stench is unlikely to have been from 5,000-year-old corpses, and more likely stale air or a dead animal, the chamber did contain traces of many burials.

Stone Age farmers had complicated ceremonies for burying their dead. Some locations reveal that the corpses were laid out to rot before being entombed in the stone chambers. Inside, they were laid to rest with personal effects together with food and drink in finely decorated clay vessels.

One of the Klekkendehej chambers contains a modern reconstruction of a burial as we imagine it was performed in the Stone Age.

Skelette in Schichten

In der Grabkammer herrschte Leichengeruch, berichtete der Ausgräber, der 1799 Klekkendehej öffnete. Natürlich war es nicht der Geruch einer 5000 Jahre alten Leiche, sondern nur stickige Luft oder ein totes Tier. Aber bei der Untersuchung wurden dann tatsächlich Spuren vieler Beisetzungen gefunden.

Die Bauern der Steinzeit pflegten komplizierte Bestattungszeremonien. An einigen Stellen gibt es Anzeichen, dass die Leichen an bestimmten Stellen abgelegt wurden, um zu verwesen, bevor sie in die steinernen Kammern gebracht wurden. Als Grabbeigaben erhielten sie ihre persönlichen Geräte sowie Essen und Trinken in hübsch verzierten Tongefäßen.

In der einen Kammer des Klekkendehejs sieht man eine moderne Rekonstruktion einer Beisetzung, wie sie nach unserer Vorstellung in der Steinzeit erfolgte.

VIDSTE DU ...

- at man i nogle jættestuer har fundet knogler af mere end 100 personer?
- at nogle af de kranter, man har fundet i Danmarks jættestuer, viser tegn på at være opereret – og at patienten har overlevet?

FREDELIGE BØNDER?

Skeletterne fra stenalderens grave fremviser af og til spor af tre voldsomme slag, der kan stamme fra svære slagbæber. Kollis og stridsøkser af sten ved vi i hvert fald har været en del af stenalderbøndernes redskabsinventar. Men ellers tror vi, at de fleste uoverensstemmelser og stridigheder om land og jord blev løst i forbindelse med fælles ceremonier på de store samlingspladser – eller måske når man sammen opførte de store stengrave.

KLEKKENDEHØJ

Skeletter i hobetal

Der stank af lig i kammeret, fortalte udgraveren, da han i 1799 åbnede Klekkendehej. Det har dog ikke været 5000 år gammel lighugt i kammeret, men blot indehukket luft eller et dødt dyr, der lugtede. Men ved undersøgelsen blev der ganske rigtigt fundet spor af mange gravlæggelser.

Stenalderbønderne havde komplicerede ceremonier, når de døde skulle lægges i graven. Nogle steder har man fundet tegn på, at ligene blev anbragt på særlige pladser, hvor de gik i forrådnelse, inden de blev lagt i de stenbyggede kamre. I kamrene fik de deres personlige redskaber med i graven sammen med mad og drikke i smukt dekorerede lerkar.

I Klekkendehejs ene kammer kan du se en moderne rekonstruktion af en gravlæggelse, som vi forestiller os, den har set ud i stenalderen.

Scores of skeletons

The chamber reeked of corpses, recounted the man who first opened Klekkendehej in 1799. While the stench is unlikely to have been from 5,000-year-old corpses, and more likely stale air or a dead animal, the chamber did contain traces of many burials.

Stone Age farmers had complicated ceremonies for burying their dead. Some locations reveal that the corpses were laid out to rot before being entombed in the stone chambers. Inside, they were laid to rest with personal effects together with food and drink in finely decorated clay vessels.

One of the Klekkendehej chambers contains a modern reconstruction of a burial as we imagine it was performed in the Stone Age.

Skelette in Schichten

In der Grabkammer herrschte Leichengeruch, berichtete der Ausgräber, der 1799 Klekkendehej öffnete. Natürlich war es nicht der Geruch einer 5000 Jahre alten Leiche, sondern nur stickige Luft oder ein totes Tier. Aber bei der Untersuchung wurden dann tatsächlich Spuren vieler Beisetzungen gefunden.

Die Bauern der Steinzeit pflegten komplizierte Bestattungszeremonien. An einigen Stellen gibt es Anzeichen, dass die Leichen an bestimmten Stellen abgelegt wurden, um zu verwesen, bevor sie in die steinernen Kammern gebracht wurden. Als Grabbeigaben erhielten sie ihre persönlichen Geräte sowie Essen und Trinken in hübsch verzierten Tongefäßen.

In der einen Kammer des Klekkendehejs sieht man eine moderne Rekonstruktion einer Beisetzung, wie sie nach unserer Vorstellung in der Steinzeit erfolgte.

VIDSTE DU ...

- at man i nogle jættestuer har fundet knogler af mere end 100 personer?
- at nogle af de kranter, man har fundet i Danmarks jættestuer, viser tegn på at være opereret – og at patienten har overlevet?

FREDELIGE BØNDER?

Skeletterne fra stenalderens grave fremviser af og til spor af tre voldsomme slag, der kan stamme fra svære slagbæber. Kollis og stridsøkser af sten ved vi i hvert fald har været en del af stenalderbøndernes redskabsinventar. Men ellers tror vi, at de fleste uoverensstemmelser og stridigheder om land og jord blev løst i forbindelse med fælles ceremonier på de store samlingspladser – eller måske når man sammen opførte de store stengrave.

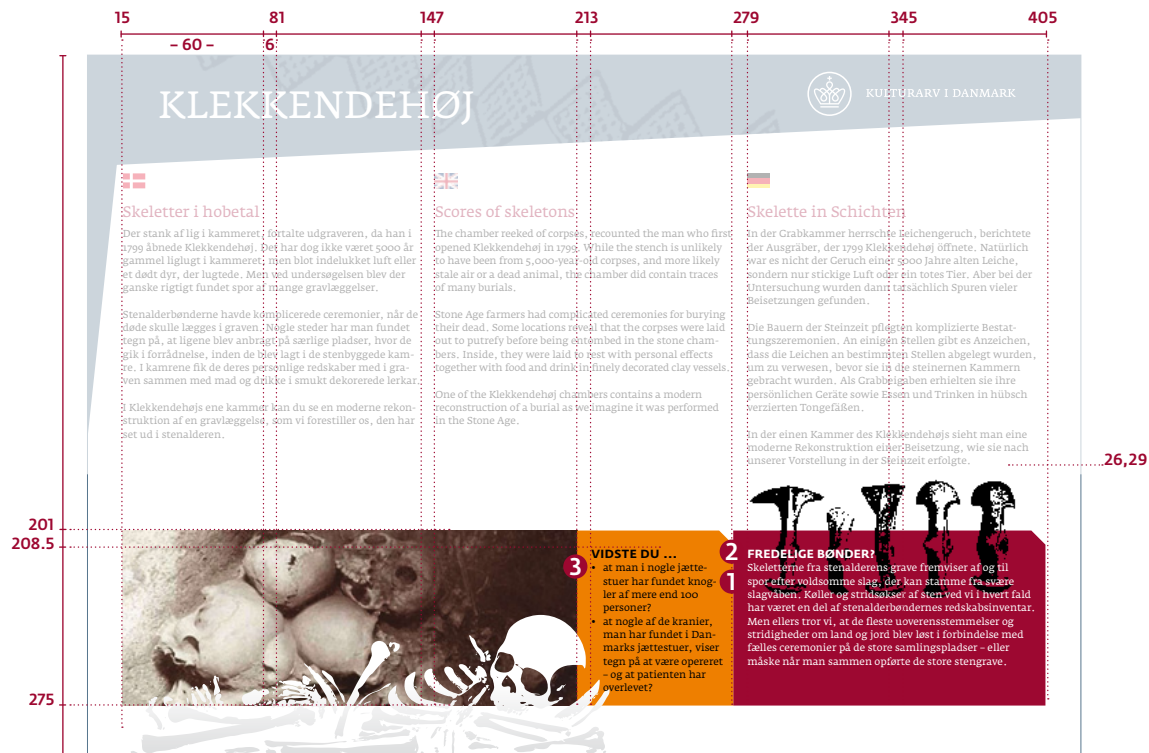
Fleksibelt skilt

- 1 Brød: Fedra Serif A Std Book 12/16 pkt.
Positiv eller negativ tekst.
- 2 Overskrift: Fedra Sans A Std Bold 14/16 pkt.
All caps. F.eks. **VIDSTE DU ...**
- 3 Bulletpunkt (Unicode 2022), 5 mm indryk
til tekst. Fedra Serif A Std Book 12/16 pkt.
Positiv eller negativ tekst.

Frisen består af 4 blokke, der kan kombineres efter behov.

Kombineres blokke med sammenhængende indhold er de rektangulære.

Et afskåret hjørne markerer nyt indhold.

Brug gerne fritlagte eller delvist fritlagte elementer, der sprænger blokkene.

Blokkenes farver vælges fra paletten, så de matcher historien og billederne.

Folder (M65)

I tilknytning til skilteprogrammet er der udviklet et layout til en M65 folder (A4 rullefalsen) – se mål.

Folderen tænkes brugt som en kort introduktion til destinationer der har brug for en samlende fortælling ved siden af skiltene i landskabet, eller som en fortælling af en særlig historie om lokaliteten eller en historie knyttet dertil.

På næste side vises detaljebrug af folderens grid.

Forside af folderen med dramatiseret illustration. Falsen mål 100x210 mm.

Folderens grid

Margen er 10 mm til alle sider.

Indholdsområdet har fælles for alle sider et linjenet med 13 pkt linjeafstand. Brødtekstens skydning er overalt 13 pkt.

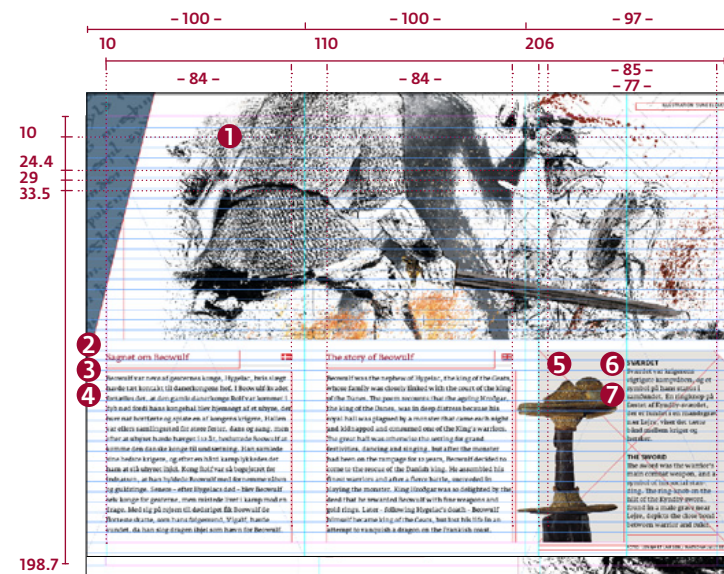
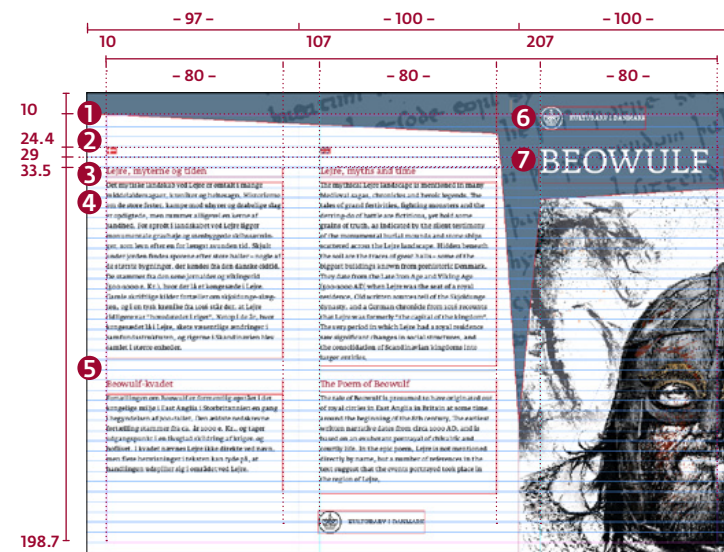
Linjennettet er brugt som vertikalt grid på alle mål. Derfor placeres alle tekster, billeder, bokse og streger på dette grid, som går op i brødtekstens linjeafstand (deraf de skæve mm mål).

Yderside:

- ① Grid starter 10 mm fra kant.
- ② Flag overkant er 24,4 mm fra overkant. 0,3 pt sort streg er 29 mm fra overkant.
- ③ Overskrift: 33,5 fra kant (1 linje i grid fra streg). Fedra Serif A Std Book 11/13 KUAS PMS 297 R.
- ④ Brødtekst: Holder grundlinje, 1 linje fra streg. Fedra Serif A Std Book 8/13 Black.
- ⑤ Indholdsafsnit adskilles med 0,3 pt sort streg med mindst 1 linjes plads over og 1 linjes plads under.
- ⑥ Kulturarvstyrelsens logo placeres 10 mm fra forsidens venstre kant, så logoets tekst holder 10 mm overkant i en bredde på 48 mm.
- ⑦ Titel holder venstre kant med logo og overkant med flag på flappen. Fedra Serif A Std Book White. Max højde 15 mm.

Inderside:

- 1 Dramatiseret illustration i fuld bredde, følger grid.
- 2 Flag underkant med 2 linje i grid fra illustration.
- 3 Overskrift: Holder grundlinje med flag (2 linje i grid fra illustration), 0,3 pt sort streg 2,5 mm under.
- 4 Brødtekst: Holder grundlinje, 2 linje fra overskrift.
- 5 Faktaboks i 85 mm bredde, 1 linjes plads fra illustration og holder bundmargen. Tekst indrykkes 4 mm i boksen. Brug matchende farver fra paletten.
- 6 Faktaboks rubrik. Fedra Serif A Std Bold 8/11 All Caps. Black.
- 7 Faktaboks brød. Fedra Serif A Std Book 8/11 Black.

Skilte- og standermateriale

Skiltestander til velkomstkilt

Udført i aluminiumsprofil 150 x 12 mm med usynlige svejste samlinger (gælder kun for svejsninger over jord).

Fræst logo Ø80 på begge sider. Pulverlakeret Interpon D36 gris 900 sablé. Hovedmål over jord 150 x 150 x 2000 mm.

Skiltestander til skråskilt

Udført i aluminiumsprofil 150 x 12 mm med usynlige svejste samlinger (gælder kun for svejsninger over jord).

Fræst logo Ø80 på begge sider. Pulverlakeret Interpon D36 gris 900 sablé. Hovedmål over jord 150 x 150 x 1140 mm.

Vejvisningstander

Udført i aluminiumsprofil 100 x 8 mm.

Svejsning udføres usynlige samlinger med usynlige svejste samlinger (gælder kun for svejsninger over jord).

Pulverlakeret Interpon D36 gris 900 sablé. Hovedmål over jord 100 x 100 x 700 mm.

Produktion og montage

Skiltebakke

Skiltebakken anvendes til såvel velkomstskilt og skråskilt.

Skiltebakken er udført i sandstøbt søvandsbestandigt aluminium, glasblæst og pulverlakeret Interpon D36 gris 900 sabré.

Hovedmål 445 x 322 x 21 mm. Fastgøres til underlag med undersænkede rustfri skruer.

Skilteplade

Udført i 5 mm polycarbonat Lexan Longlife med slebne kanter.

Digital print på bagsiden af pladen som udendørs UV hærdende print med hvid.

Printareal 295 x 418, dvs. 1 mm fra kant.

Monteres på skiltebakke med rustfri skruer, Snake Eyes – Panhead M5 x 12mm.

Skiltestander til velkomstskilt

Udført i aluminiumsprofil 150 x 12 mm med usynlige svejste samlinger.

Fræst logo Ø80 på begge sider.

Pulverlakeret Interpon D36 gris 900 sablé.
Hovedmål over jord 150 x 150 x 2000 mm.

Skiltestander til skråskilt

Udført i aluminiumsprofil 150 x 12 mm med usynlige svejste samlinger (gælder kun for svejsninger over jord).

Fræst logo Ø80 på begge sider.

Pulverlakeret Interpon D36 gris 900 sablé.
Hovedmål over jord 150 x 150 x 1140 mm.

Vejvisningstander

Udført i aluminiumsprofil 100 x 8 mm.

Svejsning udføres usynlige samlinger med usynlige svejste samlinger.

Pulverlakeret Interpon D36 gris 900 sablé.
Hovedmål over jord 100 x 100 x 700 mm.

Pil udført i poleret rustfrit stål.

Skiltebakke

Udført i sandstøbt søvandsbestandigt aluminium, glasblæst og pulverlakeret Interpon D36 gris 900 sabré.

Hovedmål 445 x 322 x 21 mm. Fastgøres til underlag med undersænkede rustfri skruer.

Opstilling

Skiltetyper

Som tidligere nævnt er der tre overordnede skiltetyper:

- Det høje velkomstskilt med 3 tavler, der fortæller den overordnede historie om lokaliteten og som placeres ved ankomstområder såsom en parkeringsplads.
- Det flexible skilt, der monteres som skråskilt, placeres i umiddelbar nærhed af attraktionerne.
- Vejvisningsstander, der bruges som orienteringspæl og placeres langs ganglinjer imellem attraktionerne.

Alle skiltetyperne graves 90 cm ned i jorden.

Kontakt

Marianne Rasmussen

Projektleder, arkæolog

Kulturstyrelsen,
Center for Kulturarv og Arkitektur
Fortidsminder
H.C.Andersens Boulevard 2
1553 København V

